

Prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz
Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie
Wydział Artystyczny
Dziedzina: sztuki plastyczne
Dyscyplina artystyczna: sztuki piękne

Ocena dorobku artystycznego, dydaktycznego i organizacyjnego oraz pracy habilitacyjnej dr Anny Marii Perłowskiej – Weiser, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki piękne wszczętym na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu.

Informacja o habilitantce:

Anna Maria Perłowska – Weiser ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy w 1994 roku. W 2000 roku obroniła pracę magisterską z wychowania plastycznego w Instytucie Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Dyplom artystyczny: „Nieznane przestrzenie” w pracowni druku wklęsłego, którego promotorem był prof. Grzegorz D. Mazurek. Od 2000 roku jest zatrudniona na stanowisku asystenta w Zakładzie Grafiki Projektowej i Serigrafii, od 2007 roku w Zakładzie Grafiki Warsztatowej II a po zmianie nazwy zakładu w Zakładzie Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej na stanowisku adiunkta do chwili obecnej. Stopień naukowy doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne, nadany uchwałą Rady Wydziału Artystycznego UMCS w Lublinie, uzyskała w 2009 roku. Promotorem pracy doktorskiej był prof. Grzegorz D. Mazurek, a rozprawa zatytułowana była „Kim jest człowiek, że o nim pamiętasz?”

Ocena Autoreferatu:

Dr Anna Perłowska – Weiser w swoim autoreferacie przedstawiła osiągnięcia artystyczne, analizę swojego procesu twórczego poprzez opis grafik powstałych w latach 2000-2009 pod tytułem „Od krajobrazu twarzy do twarzy krajobrazu”, w którym, opisuje kształtowanie się postawy artystycznej oraz rozwój warsztatowy. Następnie w rozdziale „Izrael rzeczywisty, Izrael wyobrażony” odniosła się do dzieła habilitacyjnego pod tytułem „Izrael dwóch matryc”. Tekst ma charakter eseju, który jest napisany interesująco ze względu na szczerą osobistą wypowiedź, a także na prezentowane cytaty odnoszące się do poruszanych zagadnień. Tłumaczy nam swoją inspirację Izraelem, która pozwoliła jej odnaleźć w tym kraju cechy grafiki. Opisuje miejsca pachnące miedzią, przybierające srebrzysto rdzawą barwę, pisze o Morzu Soli z wypływającym na powierzchnię asfaltem, którego używa grafik pokrywając nim powierzchnię blachy. Mówi nam, że dla niej „*Grafika, oprócz tego, że jest obserwatorką krajobrazów i ludzi, jest także czytelnicką poezją*”.

Cytuje „Rękopis jerozolimski” Stanisława Jerzego Leca, który pomaga jej przybliżyć i zrozumieć ten kraj.

Autorka przedstawiła swoją koncepcję artystyczną i użyte środki plastyczne oraz zabiegi, które zastosowała w celu uzyskania przekonującego działania grafiki. Wyjaśnia nam decyzję wyboru techniki akwaforty i odnosi się do zdobywania doświadczenia warsztatowego, które nie tylko pomaga jej w realizacji swoich wizji ale także te doświadczenia może przekazać swoim studentom. Autoreferat jest wyczerpującym opisem twórczości autorki wraz ze wskazanym przez nią dziełem habilitacyjnym. Dokumentacja opisanych dzieł jest przygotowana w sposób czytelny pozwalający na zapoznanie się z całością dokonań autorki. Jest to autentyczna wypowiedź autorki, mocno zaangażowanej w podjęty przez nią temat, świadcząca o wiedzy i świadomości plastycznej.

Ocena wskazanego osiągnięcia artystycznego:

Osiągnięcie artystyczne wskazane przez dr Annę Marię Perłowską – Weiser to cykl grafik prezentowanych w Galerii PWW w Zielonej Górze pod tytułem „Izrael dwóch matryc”. Zanim odniosę się do oceny dzieła habilitacyjnego chciałbym rozpocząć od cyklu grafik „Od krajobrazu twarzy do twarzy krajobrazu”. Uważam, że ten cykl jest ważny ze względu na kształtowanie się postawy artystycznej autorki. Poświęcony jest ludziom bardziej i mniej znanym, których portrety oparte są na dokumentach fotograficznych, jak autorka mówi była to próba „*przywołania odbicia przeszłości*”. W ostatnich pracach tego cyklu autorka rozbudowuje kompozycje wprowadzając coraz więcej postaci i atrybutów. Podjętą decyzję tłumaczy „*Zależało mi zarazem, temu chyba pozostałam wierną, żeby moje grafiki opowiadały jakąś historię, choćby właśnie sielsko – rodzinną*”.

Już na początku autoreferatu autorka pisze o rysunku, który jest dla niej nierozłączny z techniką akwaforty. W tym cyklu autorka wypracowuje sobie metodę budowania matrycy za pomocą rozdrobnionej kreski i punktu, które ożywiają nie tylko centymetr ale i milimetr płaszczyzny. Użyte przez autorkę środki plastyczne do budowania swojej wizji są oparte na zdobytym doświadczeniu warsztatowym. Później są wykorzystane i rozwijane w dziele habilitacyjnym „Izrael dwóch matryc” do budowania jednolitego przekazu artystycznego, co jest pewną konsekwentnie realizowaną drogą twórczą. Zastanawiałem się, jak odczytać tytuł pracy habilitacyjnej i pierwsze skojarzenia poprowadziły mnie do zagadnienia czysto warsztatowego, czyli łączenia dwóch matryc w procesie powstawania grafiki, jednak po wnikliwej analizie grafik, rozwiązanie warsztatowe stało się tylko elementem procesu graficznego, a pierwszoplanowa stała się warstwa znaczeniowa grafik. Budowana poprzez łączenie dwóch światów: świata rzeczywistego i duchowego. Te światy tworzą osobisty zapis autorki, jej doświadczeń, emocji zakodowanych w znaki – symbole.

„*Nie znaczy to jednak, że zamierzam rezygnować z artystycznych możliwości, jakie daje wyobraźnia. Z sensów, jakie niosą rzeczy, ludzie, stworzenia – sensów, których się*

domyślam. Być może domysł jest w nich grafikach tym, czym w naukach hipoteza – możliwością prawdopodobieństwa”.

Praca habilitacyjna dr Anny Marii Perłowskiej – Weiser jest pewnego rodzaju autorskim dziennikiem z naukowych podróży do Izraela. Wielokrotne pobyty autorki w Izraelu traktowała jako; „*Wyjście poza pracownię z rysownikiem i aparatem fotograficznym zawsze uważałam za naturalny dla plastyka, bo empiryczny, punkt wyjścia jego pracy*”. Jej inspiracją była ciekawość poznania Izraela, która popychała ją do odkrywania śladów historii tego państwa. Autorka staje się badaczem, poszukuje informacji tekstowych, zapoznaje się z historią Izraela. W czasie swoich pobytów zbiera dokumenty w postaci szkiców i zdjęć i to właśnie one stają się wyjściem do kreacji artystycznej, do powstania nowych grafik.

Cykl prac powstał w technice akwaforty wyrysowanej w metalowej matrycy, autorka pisze; „*Jeśli moje grafiki powstają w pierwszej kolejności rysunkiem, to ta wierność kresce jest zarazem wiernością jakiemuś podstawowemu realizmowi*” ... „*Nie chodzi mi tu uchowaj Boże, o promocję dogmatycznego realizmu, ale o sens przedstawienia*”. Zastosowanie rozdrobnionej kreski i punktu, które budują zróżnicowany walor i tracą ostry kontrast, powoduje, że grafiki nabierają charakteru wyblakłych fotografii, śladów, które mogą ulec zatarciu.

W pracach autorki pojawiają się zwierzęta: wielbłąd, modliszka, osioł, gołębie a także elementy architektoniczne, ozdobne ornamenty i pismo hebrajskie. Zestawienie w kompozycji tych wymienionych zwierząt i elementów architektonicznych jak w pracy „*Oddech nut*”, „*Wielkie firmamenty*” czy „*Pustynia w oczy rzuca garść piachu*”, rozbija rzeczywistość i nadaje większego znaczenia symbolicznego przedstawionym formom. Przykładem jest praca „*Do miasta, w którym cegła z cegłą spojone, słowem*”, przedstawione postacie zmęczonych osłów na tle fragmentów ścian z alfabetem hebrajskim, są nie tylko środkiem lokomocji ale także jak pisze autorka „*symbolem ciągłości o spłowiątej sierści*”. Dla niej Izrael jest owadem i kamieniem, krajobrazem i historią, miedzią i cynkiem, rdzą i srebrem (przykładem użycia tych barw jest grafika pod tytułem „*Pustynia w oczy rzuca garść piachu*”) i jak pisze dalej „*Na kraj lepiej patrzeć jak na mozaikę, nakładać kadr na kadr albo stawiać je obok siebie*” i właśnie takie są jej grafiki.

Mogę powiedzieć, że dr Anna Maria Perłowska – Weiser w podjętym przez siebie procesie badawczym poszukuje i odkrywa ślady w celu ich poznania. Pewne miejsca działają na autorkę mocniej inne czasami przypadkowo ale determinują ją do działania. Jej symboliczne ślady przeniesione z matrycy na odbitkę są ważnym elementem ponieważ są tym co doświadczalne ale także metafizyczne, są impulsem, który otwiera przestrzeń pamięci i skłania nas do refleksji.

Wzbogaca je zapisem plastycznym zmieniając w znaki, które stają się autorską wypowiedzią.

Pani dr Anna Perłowska - Weiser opisuje świat za pomocą znaków wybranych przez nią, jest to celowe, świadome działanie, gdyż każda praca odnosi się do konkretnego miejsca i czasu w którym była i do podjętych przez nią badań – działań.

Autorka pisząc o rysunku, charakterystycznym śladzie człowieka nierozzerwalnie połączonym z techniką akwaforty zachowuje jednak dystans, który umożliwia jej korzystanie z nowoczesnych mediów jakimi są komputer czy aparat fotograficzny, a jednocześnie może prowadzić dyskurs tradycji z nowoczesnością.

Każdy szuka najlepszych środków i najlepszej drogi by wyrazić swoje wizje artystyczne w danym momencie, pani dr Anna Perłowska - Weiser korzysta ze szkiców i fotografii, które stają się dla niej cennym materiałem do kreowania własnej wypowiedzi artystycznej. Przedstawione w pracy habilitacyjnej rozwiązanie polegające na zestawieniu dwóch światów i przedstawieniu ich za pomocą wybranych środków plastycznych mających przekonywujące działanie, uważam że, jest to interesująca koncepcja, wnosząca wkład w rozwój dyscypliny artystycznej sztuki piękne.

Dorobek artystyczny i dydaktyczny:

Pani dr Anna Maria Perłowska – Weiser od 2000 roku pracuje na Wydziale Artystycznym w Instytucie Sztuk Pięknych UMCS do chwili obecnej na stanowisku adiunkta w Zakładzie Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej.

Posiada duży dorobek artystyczny na który składają się: 18 wystaw indywidualnych i 48 wystaw zbiorowych w kraju i zagranicą.

W Zakładzie Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej prowadzi zajęcia z Podstaw Grafiki Warsztatowej oraz Wklęsłodruku, a także prowadzi Pracownię Dyplomową na studiach I stopnia na kierunkach Grafika oraz Edukacja Artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

Była promotorem 14 dyplomów artystycznych z których, trzy uzyskały Nagrodę Dziekańską, jeden zaś wyróżniono Najlepszym Dyplomem i uczestnictwem w programie „Uczeń i Jego promotor” organizowanym przez SMTG w Krakowie (2012). Od 2016 roku jestem współpromotorką w przewodzie doktorskim mgr Andrzeja Mosio. Do wszystkich przedmiotów, które prowadzi przygotowywała autorskie programy nauczania z uwzględnieniem profilu studiów (Grafika, Malarstwo, Edukacja Artystyczna). Zawarte w nich cele dydaktyczno- artystyczne dotyczą rozwoju umiejętności posługiwania się różnorodnymi technikami druku wklęsłego. Dr Anna Perłowska - Weiser należy do grona tych pedagogów, którzy zwracają uwagę, na zdobywanie umiejętności warsztatowych, które są jednym z elementów ich rozwoju twórczego, równie ważne jak wszystko to, co kształtuje ich osobowość, poszerza wiedzę, uruchamia kreatywność i pomaga aktywnie uczestniczyć w otaczającym ich świecie. Autorka jest zaangażowana w promocje studentów poprzez organizację wystaw studenckich w Młodzieżowym Domem Kultury 2 w Lublinie z którym współpracuje oraz z Galerią Po 111 Schodach. Jest organizatorką wystaw prac studentów z innych ośrodków akademickich: z Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza

Gepperta we Wrocławiu w 2010 roku (Wrocławska Grafika Warsztatowa); w ramach lubelskiej Nocy Kultury w roku 2016 - z Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu („111”), a w roku 2017 - z Uniwersytetu w Zielonej Górze („Wybór”). W bieżącym roku prezentuje prace studentów Wydziału Sztuki Akademii Wileńskiej, filia Kowno zatytułowaną „Sztuka z Kowna. Rysunek- Grafika- Ceramika”.

Ważną odśłoną jej działalności dydaktycznej są prezentacje prac studentów na wystawach w kraju i za granicą min. w Galerii Ratusz w Olsztynie, Muzeum ASP we Wrocławiu, Galerii Aula w Poznaniu, Galerii Rektorat w Zielonej Górze oraz we Lwowie w Pałacu Sapiechów. Organizuje także wystawy w towarzystwie studentów innych polskich uczelni artystycznych. Jej studenci wraz ze studentami wrocławskiej ASP w roku 2011, brali udział we wspólnej wystawie „HNO₃ - FeCl₃. Wrocławsko-lubelski druk wklęsły” w Olsztynie w Galerii Ratusz, której to była inicjatorką i organizatorką. Trzykrotnie była opiekunką plenerów studenckich w Janowie Lubelskim w 2012, 2013 oraz 2014 roku. Wraz ze studentami brała udział w warsztatach C8/ X3/LUBO/ RA/ 2011/DÓW organizowanych przez wrocławską ASP, które odbyły się w ośrodku plenerowym w Luboradowie w 2011.

Uczestniczyła w Sympozjach graficznych organizowanych przez ośrodki akademickie: wrocławski (Luboradów, 2012) oraz białostocki (Białowieży 2013).

Swoje doświadczenie artystyczne poszerzała biorąc udział w szkoleniach: „Kinematografia” w rzymskim Studio Ciak 2000 (2014) i Alwernia Studio „Produkcja i postprodukcja” (2014). Uczestniczyła również w warsztatach „Przygotowanie do nauczania z wykorzystaniem ICT. Warsztaty przygotowujące nauczycieli do nauczania zdalnego – zajęcia grupowe” (2014). W latach 2009-2010 odbyła kurs „Wykorzystanie technik komputerowych w kreacji plastycznej”.

Konkluzja:

Zapoznając się z dorobkiem artystycznym , bardzo dobrze przygotowaną dokumentacją przestaną mi do recenzowania, mając na uwadze znaczny dorobek na który składają się liczne wystawy o zasięgu krajowym i międzynarodowym, zaangażowanie artystki w problemy dydaktyki akademickiej oraz działalność organizacyjną na rzecz swojej uczelni i środowisk artystycznych, biorąc pod uwagę znaczący wkład dokonań habilitantki w rozwój wskazanej dyscypliny artystycznej, z przekonaniem stwierdzam, że przedstawiony do oceny zestaw prac spełnia kryteria określone w art. 16 Ustawy o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14. 03. 2003 r. Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione przeze mnie argumenty popieram wnioszek o nadanie pani dr Anny Marii Perłowskiej – Weiser stopnia doktora habilitacyjnego w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne.

Andrzej Gajda